

Bartal Klára

1956

Tüzet sem raktak s kigyúltak a lángok,
Szemek szikráztak, fölizzott a szív,
Testvér lett az is, kit először láttál
S megittasultál, hogy a HAZA hív.

Különös ősz volt. Íze lett a szónak,
A kézfogásnak újra ereje,
Fájó gerinced gyógyította gyorsan
A friss szabadság édes melege.

Tegnapi őrződ ma „bajtárs”-nak hívtad.
Már nem riasztott az egyenruha,
De nem hitted, hogy bajban lesz még társad,
Hisz ily' tiszta még nem voltál soha.

Szállt, szállt a Himnusz. A trikolor lengett.
Az egész nemzet csak egyet akart...
S hogy elindultak Keletről a tankok,
Nyugaton ez csak pár embert zavart.

Sokan eltűntek. Volt, ki messze szökve
Cipelte sebét s még ma is zokog,
Volt, aki vallott sosem ismert bűnről
És elszenvetde, mit érte kapott.

Sortűz is dördült. Az volt szerencsésebb,
Kit nem lengetett magasan a szél.
Az eltaposott nemzet fájdalmaról
Szavak helyett sok sírgödör mesél.

Iszonyú évek dermedt, hideg csöndjén
Átizzik mégis örökre a láng:
Az az OKTÓBER minden őrizőnek
A ki nem hunyó, égő lármafánk.

Bakacsi Ernő

A begyűjtési felelős

A templom toronyórája éppen kilencet ütött, amikor Huszár Márton tanácselnök kilépett a kapun. Végignézett az utcán, nem látott senkit. Miért is látna? Ebben az időben ez a természetes. A gyerekek az iskolában vannak, a felnőttek a határban szorgoskodnak. Néha azért egy-egy öreg, háziasszony vagy süldőlány feltűnik ilyenkor is az utcán, de most senki. Örült most ennek, nem akart találkozni senkivel. Egy kissé röstellte magát, hogy ilyen későn megy be a hivatalba. Mert akár-hogyan is nézzük, a tanácsháza mégiscsak hivatal. Ez nem változott ebben a rendszerben sem. A községháza tanácsháza lett, a bíró tanácselnök, a jegyző úr most is jegyző csak nem úr, hanem elvtárs. Azért egészen mégsem így van. Azelőtt a bíró olyan parasztember volt, mint most ő, de a jegyző nem. A jegyző úr volt. Nem is járt be a községházára, csak tíz óra körül, a bíró pedig hetente kétszer-háromszor benézett. Az ügyeket a jegyző intézte meg a hivatalbeli kisasszonyok. No, már nem így van. 'Hál istennek, megváltozott. A szocializmus építésében mégsem lehet órákat késni. Jól is néznénk ki, ha minden dolgozó ezt tenné. Ezért a késésért röstelkedett magában egy kicsit a tanácselnök.

Gyönyörű májusi délelőtt volt. Sütött a nap, elvirágzóban voltak az akácok, de még megcsapta az ember orrát az illat, ha egy kis ájer kerekedett. Borostás arcát a végigsimogatta a napsugár, nagyot szippantott a levegőből, aztán elindult.

Az este későn jött haza, ivott is jócskán, de még nem volt részeg. Ez a postás-kisasszony, ez a bestia... Tegnap talán már az övé is lett volna, amikor beállított a párttitkár. Aztán elmentek pincézni, ott már többen voltak. Lehet hogy a Kálmán is szemet vetett rá? Biztosan. Nem baj, ő megszerzi magának, aztán jöhet a Kálmán is. Legfeljebb lyuksógorok lesznek – röhögött magában – ha már eddig nem azok. Úgy gondolja, hogy azok. Talán már többszörösen is. Persze, a fene tudja. Kálmán is szereti a nőket, de az italt még jobban. Én is megiszom, de Kálmán szinte mindennap berüg. Az ő dolga, én nem szólok érte, ő a párttitkár.

Kálmán már a tanácsházán volt, amikor odaért. Benyitott a párttitkári szobába. A titkár kopott íróasztalánál ült és fújta a füstöt.

– Látom, kutya bajod – mondta az üdvözlés után. –Az este egy kicsit többet ittam, nekem most nem esik jól a cigi. Másnapos vagyok. Te jól vagy?

A titkár mosolygott. – Nekem nincsenek ilyen gondjaim. Talán azért, mert akár-milyen későn megyek haza, bármilyen piás vagyok, mindig iszom tejet és eszem is valamit mielőtt lefeküdnék. Tegnap grízes tésztát ettem. Legtöbbször valamilyen tésztát, azt kívánom, nekem a tészta a legjobb ilyenkor.

– Margit felkel és elkészíti neked, vagy le sem fekszik, vár téged, amíg hazaérsz?

– Bár úgy lenne, de annál kunhátasabb asszony. Fel sem keltem. Kimegyek a konyhába és elkészítem magamnak. De kutyaharapást a szőrével... – A párttitkár a szekrényhez lépett, kinyitotta és az egyik polcra pálinkás üveget vett elő. Ekkor kopogtak és a választ meg sem várva Balogh Józsi, a begyűjtési felelős lépett be.

– Jó, hogy együtt talállak titeket, mondta köszönés helyett.

– Ideges ábrázatára tekintve, a párttitkár kedélyesen válaszolt.

– No, csak nem ég a ház? Úgy látom, nem árt egy kis nyugtató. Valamelyik gazember kulák felidegesített? Kérsz egy felest?

– Köszönöm. Jöhet.

– Kálmán töltött. Kiitták. Balogh köszörülte a torkát, karcosnak találta ezt a valószínűleg feketén főzött és szerzett pálinkát. Miután leültek Kálmán megkérdezte:

– Valami baj van? Idegesnek látszol.

– Elvtársak – váltott hivatalos hangra Balogh. A járástól Kocsis elvtárs most telefonált, hogy még 50 mázsa szemes terményt be kell gyűjteni és egy héten belül leadni. Kiszólt telefonon, hogy tudjuk, de holnap a levél is megérkezik.

– Ezért nem kell rögtön idegesnek lenni – mondta a titkár.

– Könnyű ezt mondani, de hát mégiscsak én vagyok érte a felelős. Persze, ez a pártot is érinti, neked sem mindegy titkár elvtárs, hogy hogyan teljesít a falu.

– Nem szoktak már ilyenkor új kiírást tenni. Ez tényleg szokatlan, de nem olyan sok az az 50 mázsa.

– Nem is kevés, májusban már nincs tartalék az embereknél – szólalt meg a tanácselnök is.

– Hát ez az. Ez idegesít engem is. Már az elrejtett, fekete készletek is elfogytak, felélték. Ismerem a népet, tudom, hogy így van. Egy hónap múlva aratás, várhatunk volna addig – tette hozzá a begyűjtési felelős.

– A központ utasította őket is. Ha a párt kéri, akkor teljesíteni kell, elvtársak. Gondolkoztál már rajta, hogy kiknél lehet még felesleg? – kérdezte a titkár.

– Még nem. Nektek mondtam először. Ti vagytok a község vezetői, segítsetek. Én mindenesetre holnap bemegyek a járásra Feri bácsihoz és megkérem, hogy csökkentse a mennyiséget.

– Megpróbálhatod, de nem teszi meg, neki is előírták – vélekedett a tanácselnök.

– Tudom, hogy őt is utasították, de a járási elosztást ő végezte.

– Össze kell ezt szedni, Józsi. Elsősorban a kulákoktól – így a párttitkár.

– Nincs már náluk sem.

– Csak nem véded őket? Kezdheted mindjárt a Lőrincz Gyurkánál, neki lenni kell még tartalékjának, két fia sincs már otthon, a fejadagot pedig megkapták – szólt közbe az elnök.

– Márton bátyám, nem tudom miért haragszol annyira arra a szerencsétlen öregre. Alig esett bele a kulák kategóriába és állítom, hogy a szegények közé tartozik ebben a faluban.

– Mondom, hogy véded. Gondold meg, hogy miket mondasz, ez a begyűjtési felelőstől furcsán hangzik.

– Nehogy veszekedni kezdjétek. Igyunk még egy felest – javasolta a párttitkár. Lehajtották az újabb pohárkával. Először Balogh szólalt meg.

– Nem védek én senkit, elnök elvtárs, de a Lőrinczék helyzetét jól ismerem. Már lisztjük sincs. Kukoricalisztból görhét sütnék, azt eszik kenyér helyett, néha puliszkát, hogy változatosabb legyen.

– Hová tették azt a sok gabonát? – Hitetlenkedett az elnök.

– Látszólag tényleg sok, de még annyi sem termett, amennyi szükséges lenne. Én sem akartam elhinni, alaposan utána néztem. Nyolc gyerekük van, tehát tíz embernek jár a fejadag, ez huszonkét mázsa. Hat holdat legalább vetnie kellett, ez hat mázsa vetőmagnak. Ez már huszonnyolc. Harminc mázsa negyven kiló volt az összes kenyérgabona termése, tehát három mázsa volt a cséplőgéprész. Már hatvan kiló hiánya volt, de én még el is hoztam tőle az ősszel két mázsát, mondván Gyula fia Pesten dolgozik, tehát ott is étkezik, neki nem kell a fejadag, noha a valóságban járna neki, mert itt van bejelentve. A Berci gyerek, aki tanonc, otthonról kosztol, és az öreg ősszel hét holdat vetett be, hogy ebben az évben biztosan elég legyen a termése. Keveset terem az a rossz homok. Ezért esznek már csak kukoricát.

– Majd gondolkozol még rajta. Az előírást pedig teljesíteni kell – zárta le a diskurzust a párttitkár.

– Ennyit tudtam összekaparni, harminckét mázsát, képtelenség többet. Arra kérlek, Ferenc bátyám, hogy ennyire csökkentsd a pótlólagos beadást – kérte Balogh Kovács Ferenc járási begyűjtési felelőstől.

– Nem otthon beszélgetünk a konyhában. Rokonok vagyunk, de ez hivatalos helyiség. Itt én neked nem Ferenc bátyád vagyok, hanem Kovács elvtárs. Bármelyik pillanatban beléphet valaki, nem kell azt tudni másnak, hogy köztünk milyen a viszony. Megértetted, Balogh elvtárs?

– Elnézést...Persze, Kovács elvtárs. De hát te beszéltél rá, akarom mondani hoztál a csapatba, ahogyan fogalmaztad akkor, és nevezted ki a tanácson belül begyűjtési biztosnak, a főnököm is te vagy. Szóval nem a rokonhoz, hanem a főnökömhöz jöttem ismertetni a helyzetet, az otthoni körülményeket jól ismered, hiszen magad is onnan származol. Ezért bátorkodtam azt kérni, hogy csökkentsd le a mennyiséget.

– Értsd meg, nem tehetem. Mindenki ezt tenné, ha lehetne. Mi lenne akkor? A

párt, a központ határozatait nem lehet felülbírálni, megváltoztatni. Csak teljesíteni lehet. Tudják ott fönt, hogy mit csinálnak. Ha tévednének, vagy másképpen alakulnának a dolgok, a határozatokat csak azok módosíthatják, akik hozták azokat.

– Értem. Nem bírálom én a pártot, hűtlen sem akarok lenni, de ami nem megy, az nem megy. Tudod, hogy mindenkit ismerek a faluban, sokan már utálnak is, mert több helyen felsöpörtem már a terménytárolót. Aratás előtt állunk, egyszerűen nincs több. Ha nem csökkenthető ez a kiírás, akkor felmondok. Elítélhet a párt, te is Kovács elvtárs, de nincs más választásom.

– Csak ne ilyen hevesen! Ne próbáld zsarolni a pártot, mert abból még bajod is lehet. Nem eszik a kását ilyen forrón, Balogh elvtárs – szelídült meg Kovács hangja. – Behozzatok, amit össze tudtál szedni, aztán majd meglátjuk, hogy mi lesz. Más községek sem állnak jobban. Az elvtársak előbb-utóbb belátják ezt. Ezt nem én mondtam, tőlem ilyet nem hallottál.

– Kovács felállt az íróasztal mellől, Balogh vállára tette a kezét, majd kedélyesen folytatta. – Jön az aratás, nemsokára csépelünk. Arra ügyelj, hogy az új termésből teljesítsd az előírtakat. Nem kell száz százalék fölé menni, legalábbis az elején semmiképp. Ha teljesíted a tervet, az jó pont. Tervem van veled. Ősszel elküldünk pártiskolára, ha elvégezted, más beosztást kapsz. Elkerülsz a faluból és nagyobbak lesznek a lehetőségeid. A hónod alá nyúlok, de ne legyél meggondolatlan. Értesz, így már jó lesz?

– Azt hiszem, értem, de ezen még gondolkodnom kell.

– Hát gondolkodj, csak ne túl sokat.

– Kovácstól kijövet a folyosón Zapota János járási párttitkárba botlott.

– Szervusz, Jósti – köszönt rá a járási félisten. –Jó, hogy összefutottunk, gyere be hozzám egy kicsit. Beszédem van veled.

– Baloghot meglepte ez a találkozás, az invitálás még jobban. Nem szerette Zapotát. Inkább hírhedt, nem híres ember hírében állt. Szabad szájú, goromba fickónak ismerte, aki vakon és könnyörtelenül a pártutasítások végrehajtója volt.

– Itt jársz és be sem jönél hozzám – kezdte a beszélgetést a járási párttitkár, miután leültek.

– Nem akartalak zavarni Zapota elvtárs a fontos teendőid közben – fogalmazott óvatosan Balogh.

– Kapcsolattartás a járás településeivel is fontos dolog, különösen a begyűjtésért felelős elvtársakkal. No, de mi újság van nálatok? Látom, Kocsis elvtársnál voltál.

– Igen. Megbeszéltünk néhány dolgot.

– Hogy álltok? Remélem nincs akadálya a teljesítésnek. Szükségünk van még a terményre. El kell látni a munkásosztályt kenyérrel és még némely állami gazdaságnak is szüksége van a jószágállomány takarmányozásához a terményre.

– Persze, értem én ezt – nyögte ki Balogh miközben arra gondolt, hogy régebben is voltak városi emberek, akkor is volt munkásosztály, de jutott kenyér mindenkinek, nem kellett kisöpörni a magtárakat. Szegények, nélkülözők voltak ugyan, de hát azok most is vannak és mi az, hogy az állami gazdaságnak kell az abrak, nem termelik meg a szükségletüket?– Azért akadnak problémák – folytatta. – Tudod, Zapota elvtárs, aratás előtt vagyunk egy hónappal, ilyenkor nincs már termény az embereknél. Nehéz teljesíteni a párt újabb kérését.

– Hogyne tudnám. Ha könnyű volna, nem kellenének ti, a begyűjtési apparátus. De hát megvannak a módszerek, tudod te ezeket. Van még eldugott termény. Leleményes a kulák, ki kell szedni belőle, esetleg kiverni. Ha problémád adódik, szólj a körzeti megbízottnak. Te még szerencsés is vagy, mert Juhász elvtárs kiváló rendőr. Kemény ember, látszik rajta, hogy a munkásosztály küldte, vasmunkás volt Ózdon. Előbb fel kell mérni a terepet. Elmenni a malomba, kiírni, hogy ki örölt mostanában. Aki örölt, annak már újig elég a lisztje, a meglévő már felesleg. De hát minek mondom én ezt neked, tudod te ezeket. Csak erősíteni akarlak. Az osztályharc komoly dolog, itt nem lehet tréfálni. Egyetértünk, ugye?

– Természetesen. Köszönöm az útmutatásodat, Zapota elvtárs. Jól mondtad, az eligazításokon megtanultuk mi ezeket, de nem árt ismételni. Megerősíti az embert, ha ilyen fontos elvtárstól hallja, mint te vagy. Nem szabad megalkuvónak lenni, de vigyázni kell arra is, hogy ne riasszuk el az embereket, ne tegyük ellenséggé, hogy termeljen, hogy szívesen adja, hogy belássa, ez a dolga, így segít, így építi az országot, mert jövőre is, utána is kell a kenyér.

– Jól mondd. Okos ember vagy te Balogh elvtárs, de nagyon vigyázz, nehogy átlépd a határt, nehogy kollaboráns legyél, mert azt nem tűri a párt. Erről jut eszembe, te még nőtlen vagy, ha jól tudom.

– Igen, az – csodálkozott a kérdésem Balogh.

– Úgy hallottam, a Borsos lánynak csapod a szelet. Jolán, ha jól tudom a nevét.

– Igen, Jolánka. De honnan tudod? Udvarolnom csak szabad? Tudtommal ezt nem tiltja a párt – próbált kedélyeskedni Balogh.

– Mi mindent tudunk – mosolygott Zapota. –Udvarolni pedig nemcsak szabad, de kell is. Gyarapítani kell a nemzetet. Az új generáció majd megbízható, jó elvtársakból áll, erős támasza lesz a proletárságnak, a nemzetközi munkásságnak. Ezért nem mindegy, hogy kinek udvarolunk, kit teszünk anyává. Ez a Borsos Péter ugyan nem kulák, de nem a mi emberünk. Reakciós. Sokat jár a szája, uszít a párt, a rendszer ellen. Baráti tanácsként mondom, hogy hagyd azt a lányt. Lefekhetsz vele, aztán hagyd a fenébe, házasságról szó sem lehet.

– Képtelen visszaidézni, hogyan hagyta el Zapota szobáját. Azt tudja, hogy túrtóztette magát, nem válaszolt semmit, pedig már akkor is majdnem szétrobbant. Már az utcán járt, amikor rádöbbsent, hogy Zapota miért invitálta be. Ez nem

akart semmi mást, csak azt közölni vele, hogy a Borsos lányt nem veheti feleségül. Ha úgy adódik, a kurvája lehet, de a hitvese nem. Egyre jobban feltúrázta magát. Hát mi köze hozzá az anyja úristenit! – dühöngött magában. Már ebbe is beleszólnak? Ebbe is belepofázik egy olyan szarházi, mint Zapota? Nem lehet igaz, hogy ilyen a párt. Borsos Péter nem kulák, nem osztályellenség, csak van véleménye. De hát az lehet, nem? A párt is emberekből áll, azok tévedhetnek, még ha a párt nem is. Ez sem volt teljesen világos előtte, de most ezzel nem foglalkozott. És még fenyegetődött is az a nyikhaj, mert hogy a párt nem tűri a kollabokat, kolbalosokat. Nem is tudja, hogy mit mondott Zapota. Ő még ezt a kifejezést nem hallotta. Dicsekszik a fene nagy műveltségével pedig azt rebesgetik, hogy hat osztálya van.

A vasúti restiben megivott egy felest. Kezdtet lecsillapodni, de a gondolatait nem tudta átkapcsolni. A jövője foglalkoztatta. Szereti Jolánkát, neki tisztességes szándékai vannak. Jolika is szereti, beszéltek már a házasságról. Jolika szerint ugyan Péter bácsinak nem tetszik, amit most csinál, ez a begyűjtési megbízatás, de hát majd alakul ez is. Nem végleges állás ez, különösen, ha ennyire szorítják a parasztot. Mert ez már tényleg sok. Aztán eszébe jutott, amit Feri bácsi mondott. Jobb kedve is lett mindjárt. Hogy ősszel elküldik valami iskolára, aztán már nagyobb beosztást kap. Lehet hogy elhelyezik másik településre, lakást kap, nagyobb fizetést. Arra már nősulni is lehet. Ekkor ismét lelohadt a kedve, mert újra eszébe jutott Zapota. Rádöbbsent, hogy csapdába kerülhet. Ha végleg bekerül az apparátusba, nincs menekvés. Nem lehet tudni előre, hogy milyen beosztást kap, milyen pártfeladatot. Olyan lesz, mint Zapota vagy még rosszabb. Ki kell préselni mindent az emberekből a szocializmus építésére hivatkozva, üldözni a kulákot, az osztályidegent, akik között vannak ártatlanok, becsületesek is. De hát Feri bácsi csak nem akar neki rosszat? Vagy ő is benne van a darálóban, nem tehet már mást, fújja a nótát a többivel, mert ha nem, akkor kollabos vagy mi lesz? Belefájdult a feje. Hogy a fene enne meg! Elmegey estére Jolánkához megbeszélni vele a dolgot. Ha Jolánka akarja, ha a felesége lesz, ott is hagyja ezt az egészet. Elmegey dolgozni az iparba, Miskolcra, Pestre, akár Sztálinvárosba is, vagy egy állami gazdaságba. Talán még az volna a legjobb, a mezőgazdasághoz mégiscsak ért valamennyire.

Kisimultak a vonásai, mert odaképzelte Jolánkát. Milyen csinos! Így hogy sokan már levetették a régi ruhákat, a népviseletet, jobban látszanak a lányok idomai. Még a lábuk is szebb lett. Azok a vastag harisnyák, a sok szoknya másképpen hatott, mint a mai ruházat. A faluban Jolikának volt az első neylonharisnyája, ő vette, pontosabban szerezte neki. Büszkén is viselte a drága, a többi lány irigykedve nézte. Aztán felébredt az álmodozásból, mert megérkezett a vonata.

Borsos Péter az udvaron szöszmötölt – utólag visszagondolva erre, feltűnő volt ez, mintha őt várta volna.

– Jó estét Péter bátyám – köszönt a gazdára.

Az nem is fogadta a köszönését, gorombán kérdezte. – Már este is a begyűjtéssel foglalkozol, nem elég nappal abajgatni a parasztot?

– Nem abajgatok én senkit. A kötelességem végzem, amikor a beadással foglalkozom. Az egy adófajta, ezt Péter bácsi is tudja. Adót pedig mindig kellett fizetni. Ami azon kívül van, a begyűjtésért pedig fizet az állam. Nem sokat, de mégiscsak fizet. Jolánkához jöttem volna, de ezt is tudja. Beszélni valóm volna vele.

– Ha nem a begyűjtés miatt jöttél, szóval, ha nem vagy hivatalos minőségben, akkor már mehetsz is! Jolánka nem akar többet látni, ide be ne tedd többet a lábad!

– Mi történt magával Péter bácsi? Már jó ideje udvarolok Jolánkáknak, nekem tisztességes szándékaim vannak...

– Elég volt! Szégyelld magad! Szegény apád forog a sírjában, mert a fia gazember lett. Ilyen emberhez nem adom a lányomat! Hagyd el a házam, most, azonnal!

– Mi lett magával, miért sérteget? Jolikával szeretnék beszélni a jövőnkéről. Először vele, aztán magukkal, ahogy illik.

– Nem beszélsz senkivel! Megmondtam már, gazemberhez nem adom a lányom. Bosszút állhatsz, elvitethetsz, ehhez van eszetek. Elvehettek a vagyonomat, azt a kis földemet, de a lányom becsületét, az én becsületemet, nem! Érted, azt nem! – kiabálta.

– Én tisztességgel jöttem ide, úgy is beszéltem magával, de ez a hang... Mit vétettem én, miért vagyok én gazember? Én sem tűrök el mindent – emelte meg a hangját Balogh is.

– Még te kérdezed? Hát milyen ember az, aki a keresztapja magtárából kisöpri az utolsó szem terményt is? Az az én szememben nem ember. Nincs több mondanivalóm, takarodj innen!

– Szóval ez a probléma. Keresztapámnak elmondtam, hogy miről van szó, megértette Ezt később megbeszélhetjük, de most Jolánkával akarok beszélni.

– Nem érted, hogy ide többet nem teheted be a lábad! Azonnal takarodj a portámra, mert beléd vágom ezt a villát! – És fenyegetően Balogh felé lépett.

–Én szeretem Jolánkát! Ezt a viselkedést pedig megbánja még maga! – kiáltotta már az utcáról a fiatalember.

Az anyja látta, hogy fiát gyötri valami. Keserűség volt benne is, egy ideig meg sem mert szólalni, aztán csak kibuggyant belőle.

– Itt volt Maris, a keresztanyád. Átkozódott. Azt mondta, hogy kisöpörted a magtárakat, még kukoricából is kevés maradt. Olyanokat mondott, hogy amikor a keresztvíz alá tartott, akkor kellett volna megfojtani, vagy a földhöz csapni téged.

Majd megkeserülöd te ezt, az isten nem ver bottal. Még hallgatni is szörnyű volt. Miért csinálod, fiam? Kell ez neked?

– Hát már maga is kezdi! Az isten verje meg ezt a kurva világot, az embernek sehol nincs nyugta!

– Én csak jót akarok. Ne kiabálj velem, fiam.

– Ne haragudjon, édesanyám! Nem akarom én magát bántani, de nagyon rossz napom volt. Mindenki csak engem hibáztat, nem akarják megérteni, hogy ez parancs. Ha én nem csinálom, csinálja más. Lehet, hogy nálam sokkal rosszabb, aki tényleg nem néz sem istent, sem embert. Keresztapámnak elmondtam, hogy miről van szó, miért kérek tőle is. Tudom, hogy újig van elegendő lisztjük, annyi kukoricát is hagytam, hogy a süldők kihúzzák vele aratásig. Azt is tudom, hogy van neki dugott is, tavaly hordáskor két zsáknyi búzát kivert a kérékből. Persze ezt nem mondtam neki. Nem szólt semmit, nem tiltakozott, csak hümmögött. Mentem volna olyanhoz, akinek tényleg nincs, akinek jó, ha elég lesz újig? Így sem tudom összeszedni az előírtat, pedig még a saját egy zsák rozsunkat is elvittem.

– Észrevettem, de én már nem szólok semmit. Lisztünk talán elég lesz, de az a két nyomorult süldő nem tudom, mit eszik.

– Majd beosztjuk azt a kis kukoricát, és érik az eper is. Az epret nagyon szeretik a disznók, fel is javulnak rajta. Gondoltam én erre. De éhes vagyok, nem is ebédelttem. Van valami vacsora?

– Hozom, fiam – és pillanatok alatt Józsi előtt volt a tányér, a fazék és a ruhába göngyölt kenyér.

– Krumplifőzelék. Mindig csak krumpli. Krumplileves, krumpliszta, krumplifőzelék, hajába főtt krumpli. A sült krumpli már ünnepi étel, mert arra legalább olaj kerül – dühögött Józsi.

– Szívesen főznék mást is, de ha nincs.

– Hát vegyen! Hazaadom a fizetésem, vagy nem!?

– Nem az a baj, jó gyerek vagy te, de nincs a boltban sem. Kaprosi hentes bezárt, nem volt mit vágnia és nem tudta fizetni az adót. De hát ezeket tudod. Néha feketén lehetne húst szerezni, de nekem nem adnak, letagadják, hogy vágta, mert félnek tőled, hogy feljelentetted őket.

– Tőlem mindenki fél. Olyan szörnyű alak vagyok én? Pedig még nem jelentettem fel senkit. Érted, anyu, senkit! Elégedetlen velem a főnökség, a falu, mindenki! Hát mi az úristent csináljak? – és sírva borult az asztalra.

– Mellé lépett az anyja, megsimogatta a fejét. –Szörnyű világ ez, fiam. Tudom, hogy neked sem könnyű, de ne sírj, vagy ha úgy jobb, sírd csak ki magad. Holnap levágok egy tyúkot, megpróbálok olyat, amelyik nem tojik. De most egyél. Enni kell, kisfiam.

Szíki Károly

A kulturális színfoltszaggató

Késett, de nem lekésett sorok Bakacsi Ernőről

*Az úton, ha jó felé járunk, lehetséges, hogy találkozunk
és ez meg tudja nyitni a szívünket egymás felé.*

Legye lehetőségünk a találkozásra!

Próbáljuk meg!

Túléretten túlírottan! – talán ez a két szó az, ami legközelebb visz az ő megértéséhez. Mert túlérett volt már, mikor írni kezdett, és minden művével kapcsolatosan az az érzés támad az olyan emberben, aki valóban elolvassa a könyveit, mert tudjuk, vannak azok az „olvasók”, akik elmennek a bemutatókra, megveszik a könyvet, kivárik sorukat, s aztán fényes szavakkal dedikáltatják a művet, majd leteszik otthon arra a polcra, ahol már hasonló stílusban, kis-stílusban beálltak a nagy sorba, és odakerült mind: ama majdan elolvasandók tetejére. Ők a 86 %. A maradék 14-ből 10 nekifeszül, átfutja és mint befejezett tevékenységnek titulált valami végén felsóhajt, elégedetten közli magával, na ezt is letudtuk, s legközelebb már eszébe sem jut, hogy visszacsatoljon valamit az íróknak. A maradék 4 százalékkal tisztességgel alámerül, nem gyorsolvasással falja fel, hanem elmélyülten, nem csak közelíti, de be is teljesíti szándékát. A 4 százalékból 0,5 százalékkal elmondja véleményét vagy éppen recenziót ír. Ebben is vannak a „megúszók”, akik gyorsan letudják, rutin-rutén mondatokat fogalmaznak másfél oldalban és kész! A maradék 0,5% az, akivel őszintén (mint ő szintén) számolhat az író-költő. Ennyi maradt a fán, a többi éretlenül pottyán alá.

Ezek a könyvbemutatók hozadékai. Aki nem hiszi, járjon utána! E sorok írója ismer olyan színészeket, akik döntő többségben egy darab bemutatójáig se jutnak el oda, hogy a művet amelyben szerepelnek, egyszer kezükbe vennék és elolvassák. Hol vagyunk attól, hogy még hozzá is olvassanak?

Egy recenzió is akkor ér valamit, ha több van benne, mint hasonulás, sőt teljes hasonulás az íróval, és ha vita kerekedik egy-egy leírással kapcsolatosan. Ez már szellemi műhely, amiért írni érdemes.

Nem tudni, Bakacsi Ernő elgondolkodott-e már a fentiekben, de tény: ő ír, terméke-nyen, és a 19 megjelent kötetéből sok esetben kiemelkedő termést szakíthatunk le a fájáról. Amikor sokadik könyve kerül az asztalunkra, akkor végre kitérül valami előttünk abból, ami első olvasatra nem is nedveztet meg az embert: ebben a beszűkült-szűkülő korban, itt, a por-ban, egy rosszul interpretált